NÚM. 28 · ABRIL 2021

BUTLLETÍ INFORMATIU

Publicació de l'Associació Pessebrista de Tarragona

ÍNDEX

- Un any ben diferent (*p.1-2*)
- La nova presidenta de la FEB (*p.3*)
- Carles, ànima i motor del nostre pessebrisme (*p.4*)
- Indret pessebrístic: Ca la Garsa (*p.5*)
- Pessebre a la Seu tarragonina (*p.6*)
- El Concurs ha d'esperar (*p.7*)
- Informacions breus (*p.8*)

UN ANY BEN DIFERENT

La pandèmia ha condicionat tota l'activitat

Tot just acabada la temporada del Nadal 2019 comencem a sentir a parlar d'un virus que ha sorgit a Xina i que, a poc a poc, es va estenent per tot el continent europeu. Les mesures que es prenen ja ens fan pensar que les activitats pessebristes del 2020 es veuran afectades; i la primera relacionada amb l'associació va ser el curset que s'organitza cada primavera. Si bé en un principi es va pensar només a ajornar-lo, l'evolució de la pandèmia ens va portar a prendre la decisió de suspendre'l. També vàrem començar a plantejar-nos que possiblement no es podria fer l'exposició de diorames a la cripta, principalment tenint en compte les dimensions del local, ja que no complien un mínim de condicions per poder-la visitar. Mentre passaven les setmanes, el món pessebrístic en general també es veia afectat: les reunions es feien via telemàtica i les trobades, com la del Dia de l'Associacionisme Cultural Català, es convertien en actes que es van poder seguir per YouTube.

"Les reunions es feien via telemàtica i les trobades es van poder seguir per YouTube."

A començaments de juliol ens vàrem posar en contacte amb cultura de l'Ajuntament per proposar-los el muntatge d'una exposició durant les festes nadalenques al pati de Jaume I. La proposta va ser ben acollida i a poc a poc ens vàrem posar a dissenyar-la. Tot i que durant l'estiu la situació sanitària va millorar, la majoria d'actes es van continuar anul·lant o, en alguns casos, transmesos telemàticament, com va ser el "Congreso Nacional".
Arribat el mes de novembre, a l'associació es decidí el programa d'actes per la campanya nadalenca 2020 a la nostra ciutat. L'acte principal va ser l'exposició '10x10' a l'Ajuntament. Sota aquest títol es mostrà un conjunt de deu diorames realitzats per pessebristes diferents, que a la vegada estaven vestits amb figures de deu figuristes: Aina Antonell, Gemma Bertran, Lluís Carratalà, Martí Castells, Daniel José, Andreu Muns, Lourdes Navarrete, Montserrat Ribes, Joan Serramiá i un conjunt de l'escola olotina. En un onzè diorama es podia veure una figura de cada un d'ells que permetia comparar els estils i particularitats dels diferents artistes. Els mercats de Tarragona també van acollir diorames nostres. Al mercat Central s'hi va instal·lar un diorama de l'Adoració dels Reis obra de Joaquim Nolla, mentre que al mercat de Torreforta s'hi van poder veure dos pessebres: un de Lourdes Banqué, ambientat a Mas Sordé, i un altre d'Enric Vilaró amb figures i ambientació de Playmobil.
Les ganes d'acostar el pessebrisme a la ciutadania en un any tan difícil ens va portar a organitzar una altra activitat, que consistí en mostrar fragments de diorames nostres als aparadors d'establiments, concretament de farmàcies. Nou van ser les que es van apuntar a la iniciativa: M.D. Andreu, F. Cogul, E. Esplugas, M.E. Fernández, C.B. Larrea, J. Nolla, C. Rubio, Sabaté-Roig i A. Salazar. La bona acollida que va tenir l'activitat fa pensar que es podria repetir en alguna altra ocasió.
No va faltar tampoc el tradicional pessebre a la capella de Sant Miquel de la Catedral, i dos diorames més on tenim les seus l'associació: un a l'entrada de l'església de Sant Antoni de Pàdua i un altre al vestíbul de l'Espai Entitats El Serrallo. Fora de la ciutat també vàrem estar presents a l'exposició de diorames de Vilanova i la Geltrú. La nostra associació va ser la convidada i s'hi va mostrar un diorama de José M. Jiménez i Josep Puig.

Torna a l'Índex

LA NOVA PRESIDENTA DE LA FEB

M. Antònia Martorell substitueix Carles Tarragó

El passat mes d'octubre es va celebrar el "Congreso Nacional Belenista", que organitza anualment la "Federación Española de Belenistas (FEB)". La 58a edició que es desenvolupà de forma virtual va ser el darrer acte que presidí en Carles Tarragó. Amb la seva mort quedà vacant aquest càrrec que des del juny del 2018 ostenta un membre de l'Associació Pessebrista de Tarragona.
A la reunió de la Junta Directiva del passat mes de febrer s'acordà que Maria Antonia Martorell Poveda seria la nostra representant a la FEB i, per tant, la nova presidenta, convertint-se així en la segona dona que presidia la FEB des de la seva fundació l'any 1963.
El primer acte que va presidir va ser l'assemblea celebrada el passat 14 de març, durant la qual s'acordà, per unanimitat, concedir la Insígnia d'Or de la FEB, a títol pòstum, a Carles Tarragó. El lliurament del guardó a la família es farà en un acte que s'organitzarà a la nostra ciutat.

CARLES, ÀNIMA I MOTOR DEL NOSTRE PESSEBRISME

per Xavi Fort

És qualsevol hora de qualsevol dia. Fa fred o calor, o ni un ni l'altra. Tant se val. Hi ha qui sempre té un peu i mig a punt per arribar on se'l necessiti. És el Carles, el nostre benvolgut Carles. Company i amic, amb ànima de pessebrista. Lliurat no només a l'arquitectura dels diorames, sinó a tot el món de la logística i a la mà d'obra; en resum, a allò que fa més mandra a tothom. A més de ser-hi, en molts casos era qui estirava del carro. Company perfecte del nostre president, Josep M. Borrut, formaven un excel·lent tàndem. Dues maneres de ser i de treballar ben diferents, però imprescindiblement connectats. De la màxima contenció i reflexió de l'un a la impulsivitat i cridòria del Carles, però amb la bonhomia i l'amor al pessebrisme com a punt d'encontre.

Mestre en moltes coses i destraler en les formes, exercí de flautista d'Hamelín quan, no sabem com, era capaç d'atreure al local gent de totes les edats per iniciar-se en la vessant més artística del pessebrisme. I és que, per damunt de tot, el Carles feia confiança, fos algú amb experiència o un novell. Capaç d'aprendre de tothom i d'admirar qualsevol detall dels qui només feia quatre dies que ens hi havíem posat, no va deixar mai d'il·lusionar-se, com un infant gran que era.

El seu pas per la Terra ens deixa un generós llegat del qual en gaudiran moltes generacions. Per això, en nom dels que hi van ser, dels que hi som i dels que hi seran, moltes gràcies, Carles.

Sempre estaràs entre nosaltres, entre molses, rius i estels...

Torna a l'Índex

indret pessebristic

CA LA GARSA

A la part alta tarragonina hi ha la placeta dels Àngels, on s'hi poden veure les restes d'un edifici que es caracteritzen per un conjunt d'arcs apuntats, que van formar part de l'edifici conegut com Ca la Garsa. Aquest edifici de finals del s.XII es trobava al bell mig del call tarragoní. La població jueva va viure dins d'un recinte emmurallat des de meitats del segle XIII a finals del XV, amb un funcionament diferenciat de la resta de la ciutat. De Ca la Garsa es té poca informació i s'havia considerat que es tractava de la sinagoga, però el fet d'haver trobat un receptacle al brancal de la dreta de la portalada principal, característica de totes les cases jueves per posar la "mezuzà"(1), va fer que es desestimés aquesta suposició. Tot i això, per la seves característiques, devia ser la casa d'alguna família benestant.
L'any 2004 es va començar a derruir per construir-hi un edifici nou, però l'Ajuntament va parar l'enderroc i la va expropiar; posteriorment es van consolidar els arcs, que són les restes que actualment es poden veure.
L'any 2004 Carles Tarragó va ambientar el seu diorama a Ca la Garsa. En un ambient de penombra, l'*Anunciació a la Verge*, amb figures de Germans Castells, es podia a veure a la galeria de sota l'arcada principal de l'edifici.

(1) Mezuzà: Pergamí que porta escrits dos versicles de la Torà; es troba dins d'una capsa o receptacle que hi ha al marc dret dels pòrtics de les cases i ciutats.

Torna a l'Índex

PESSEBRE A LA SEU TARRAGONINA

Breu recorregut històric

Molts són els tarragonins o forans que durant les festes nadalenques, ja sigui per assistir a algun dels actes religiosos que s'hi celebren o per fer una passejada entre columnes i arcades centenàries, entren a la catedral de Tarragona. I en una de les capelles laterals hi troben instal·lat el tradicional pessebre. Per molta gent és normal que per Nadal a la Seu n'hi hagi un, i, fins i tot, pot considerar que sempre ha estat així. Però la realitat és ben diferent. De fet, fins a la segona meitat del segle XX no se n'hi feia cap.
L'instigador d'aquest pessebre va ser Mn. Salvador Ramon i Vinyes, qui en alguns dels seus viatges va poder veure que a l'interior d'algunes catedrals s'hi exposaven grans pessebres. La idea li va agradar i va proposar al capítol tarragoní el poder muntar-ne un a la Seu, i la proposta va ser acceptada. Així, l'any 1966 s'hi construïa el primer pessebre, a la capella de Sant Francesc, que és considerat el pare del pessebrisme, i on, a més de la imatge del sant d'Assís, també s'hi poden veure dos grans quadres amb escenes relacionades amb la infantesa de Jesús: l'Adoració dels Reis i la Matança dels Innocents, pintures realitzades l'any 1625 pel pintor genovès Giacomo Giustiniano.
El pessebre, d'unes dimensions considerables, es va vestir amb figures del segle XIX, algunes d'elles atribuïdes a l'escultor tarragoní Bernat Verderol, que formaven part de la col·lecció de la família Canals. El suro i la molsa eren els elements amb què es completava i posteriorment es van incorporar construccions de suro realitzades pel pessebrista Ramon Solé. Però a finals de segle passat es va deixar de construir.
L'any 2005 l'Associació Pessebrista a proposta de Carles Tarragó, que ja havia col·laborat de jove en el muntatge, es va interessar per tornar a portar cada Nadal el pessebre a la catedral. L'arquebisbe d'aleshores, Excm. i Rvdm. Sr. Jaume Pujol, hi va donar suport, i durant setze anys la Seu tarragonina ha tingut un gran pessebre que s'inaugura abans de la Missa del Gall, i es desmunta, tal com mana la tradició, el 2 de febrer, festivitat de la Mare de Déu de la Candela.
Enguany, però, s'ha trobat a faltar en Carles, l'ànima d'aquest pessebre. Així, junt al pessebre s'hi podia llegir unes sentides paraules en record seu impreses sobre un fons, on se'l podia veure fent un pessebre.

Torna a l'Índex

EL CONCURS HA D'ESPERAR

La 92a edició no es va poder convocar

L'any 1928 naixia l'Associació Pessebrista de Tarragona amb la idea de fomentar el pessebrisme a la nostra ciutat. La primera activitat que van organitzar els membres de la comissió directora, presidida pel Pare caputxí Andreu de Palma de Mallorca, va ser un concurs de pessebres. També es va organitzar una exposició nadalenca al Foment d'Estudis, on s'hi exposaren diferents objectes aportats per ciutadans i entitats que, ensems, entraven a concurs.

Aquesta activitat s'ha mantingut al llarg del anys; només va faltar els tres anys de la guerra civil. Des d'aleshores, els pessebristes tarragonins havien pogut presentar, cada any i sense interrupció, els seus treballs a concurs. Però aquest Nadal la situació provocada per la pandèmia ens va portar al fet que no es pogués convocar. Veient l'interès per part d'alguns pessebristes per mostrar les seves obres, encara que no concursessin, es va organitzar una nova activitat que portava per nom "Comparteix el teu pessebre". Aquesta consistia en enviar a l'associació la fotografia del pessebre, des d'on se'n feia difusió a través dels canals: web, Facebook, You Tube.... Una activitat que també va servir per donar a conèixer la nova pàgina web de l'associació.

La iniciativa va tenir una bona acollida, i possiblement es repetirà el proper Nadal juntament amb el 92è concurs, que esperem poder organitzar com s'havia fet fins ara.

Torna a l'Índex

INFORMACIONS BREUS

NOVA WEB

Des del mes de desembre l'associació ha canviat la pàgina web donant-li un format més fresc i actual, la podeu trobar a: www.pessebristestarragona.org.
També s'ha posat en marxa un canal de Youtube on es penjaran vídeos amb temàtiques i activitats relacionades amb l'entitat. I a partir d'ara el nostre e-mail és: pessebristestarragona@pessebristestarragona.org

CONDOLÈNCIES

A meitats de l'any passat ens va deixar la pessebrista Tere Pérez, que, juntament amb la seva parella, el Xavi Virgili, formaven un bon tàndem a l'hora de muntar els diorames que vàrem poder veure a algunes de les exposicions del carrer Girona.

DONACIONS

Els familiars del pessebrista d'Alcover Miquel Roca Girona han lliurat a l'associació un bon nombre de les figures que formaven part de la seva col·lecció i que, a partir d'ara, es poden veure a les vitrines de la nostra seu social. Algunes d'aquestes figures ja es van poder veure a l'exposició '10x10' que es va muntar a l'ajuntament.

COL·LABORACIÓ AMB TV3

Durant les passades festes nadalenques TV3 va emetre una versió reduïda per cor, solistes i orgue de l'oratori "El pessebre" de Pau Casals. Una producció de la Federació Catalana d'Entitats Corals en la qual la nostra associació hi va col·laborar aportant imatges d'un pessebre construït per l'ocasió i ambientat a Siurana.

DIORAMA DE PASSIÓ

Durant la passada Setmana Santa es va instal·lar un diorama a l'entrada del local d'exposicions de la Rambla Nova. S'hi representava el Sant Sopar amb figures dels germans Castells.

HORARI DE SECRETARIA

La secretaria de l'associació està oberta els divendres de 10.00 h a 12.00 h. Es recomana a les persones interessades en fer alguna consulta presencial truquin prèviament al telf. 651 435 584.

Torna a l'Índex